

Sæt dit aftryk session 1

## Sådan gør du

### 1) Introduktion til projektarbejdet (15 minutter) – Slide 2

- Start med at fortælle eleverne, at de i dag og i den kommende tid skal arbejde med at udtænke et projekt, der har til formål at sætte et/deres aftryk på lokalmiljøet. Forklar dem at sætte et aftryk på lokalmiljøet vil sige at gøre en forskel for lokalmiljøet.
- Fortæl eleverne, at lokalmiljøet f.eks. kan være i klassen, på skolen, i deres boligområde eller i hele kommunen. Du kan snakke med dem om, at det at være en demokratisk medborger ikke blot er at stemme ved valg, men også at tage del i samfundet og arbejde for at gøre en forskel i det. En demokratisk medborger er altså en, der deltager i fællesskabet.
- For at gøre det konkret for eleverne kan du vise dem en eller flere af videoerne fra den generelle lærervejledning [her indsættes link til den generelle lærervejledning].
- Fortæl eleverne, at de senere i klassen selv skal finde et mål med deres projekt. Fortæl dem, at de i dag skal starte med at finde det område (klassen, skolen, boligområdet eller kommunen), som de gerne vil arbejde med. De skal altså besvare spørgsmålet: "Hvor vil vi gerne sætte vores aftryk?"
- Du kan vælge at gennemgå Projektpilen (bilag 1) for eleverne, så de kan visualisere den rejse, de skal på.
- Sig til eleverne, at det er deres helt eget projekt. Sig fx: "I skal huske, at det er jeres projekt, og at I helt selv må bestemme, hvad målet med projektet skal være! Jeg er her som jeres guide, og vil hjælpe jer i den rigtige retning. Men det er vigtigt, at I husker på, at det her er jeres mulighed for at gøre en forskel her i lokalmiljøet."

### 2) Refleksion i klassen gennem korte møder (45 minutter)

Formålet er at få eleverne til at tænke over, hvad det vil sige at sætte et aftryk. De skal altså overveje, 1) hvordan man kan sætte et aftryk, 2) hvordan man kan se det, og 3) hvordan det føles at sætte et aftryk.

#### Korte møder – Slide 3

- Gentag for eleverne, at formålet med projektet er, at de skal sætte et aftryk på deres lokalmiljø – fx i klassen, i undervisningen, på skolen, i deres boligområde eller i hele kommunen.
- Spørg om eleverne kender nogen, der har gjort en forskel for lokalmiljøet. Sig fx: "Kender I nogen, som har været med til at gøre en forskel i lokalmiljøet?". Fortæl eleverne, at selv små handlinger sætter et aftryk – det kan f.eks. være ved, at de har samlet ind for den lokale håndboldklub eller organiseret en sportskamp for lokale unge.

- Fortæl eleverne, at før de finder ud af hvor og hvordan, de gerne vil sætte deres aftryk, skal de bruge lidt tid på at tænke over og tale sammen om, hvad det vil sige at sætte et aftryk, hvordan man gør det, og hvordan man kan se, at man sætter et aftryk.
- Skriv på tavlen "Hvornår har du sidst gjort noget for andre eller følt, at du har gjort en forskel? (Fx samlet penge ind, deltaget i elevrådet, eller arrangeret en fest). Hvad gjorde du? Hvordan kunne du se, at det du gjorde betød noget for andre?"
- Fortæl eleverne, at de skal tale sammen gennem korte møder, hvor de går rundt i klassen og stiller hinanden de tre spørgsmål, som står på tavlen.
- Øvelsen starter med, at eleverne går sammen 2 og 2. Eleverne stiller hinanden de spørgsmål, som står på tavlen, og svarer hver især på skift.
- Hvert møde varer 2 minutter, og herefter giver du tegn til, at man skal gå videre til næste møde.
- Sørg for, at eleverne ikke taler med de samme hele tiden. Gør eleverne opmærksomme på, at det gælder om at høre så mange af klassekammeraternes historier som muligt.

#### Opsamling i plenum – Slide 4

- Når der er gået ca. 20 minutter, beder du eleverne sætte sig igen, så I kan samle op på klassen.
- I den fælles opsamling er det de tidligere stillede spørgsmål, som er vigtige at få besvaret:
  - *Hvordan kan man gøre noget for andre eller føle at man gør en forskel?*
  - *Hvordan kan man se, man har gjort noget for andre eller gjort en forskel?*
  - *Hvordan føles det at gøre noget for andre eller gøre en forskel?*
- Det sidste spørgsmål skal minde eleverne om den gode følelse, der kan komme ved at gøre en indsats, altså sætte et aftryk. Det skal give dem lyst til projektarbejdet.
- Spørg eleverne, hvordan aftrykkene har betydning for lokalmiljøet? Fortæl eleverne, at selv små aftryk har betydning.

### 3) Klassen finder på områder, de gerne vil sætte deres aftryk på, og vælger et endeligt område, som klassen vil arbejde med (120 minutter)

Formålet er, at eleverne skal finde ud af, hvor i deres lokalmiljø, de gerne vil sætte deres aftryk.

#### Brainstorm alene (15 minutter) – Slide 5

- Sig til eleverne, at de i 15 minutter skal sidde alene og komme med idéer til områder i deres lokalmiljø (i klassen, i undervisningen, på skolen, i deres boligområde, i kommunen etc.), hvor de gerne vil sætte

deres aftryk. Og de skal helt kort beskrive, hvad de gerne vil ændre på (fx en beskidt park, dårlige klasseværelser eller værksteder, unges viden om lokalpolitik).

- Skriv spørgsmålet på tavlen: *"Hvor vil jeg gerne sætte mit aftryk – og hvad vil jeg gerne ændre der?"*
- Eleverne skal skrive eller tegne deres idéer til områder, og hvad de vil ændre på post-its (eller noget lignende). Ét område samt én ting, som de vil ændre, pr. post-it. Er der flere ting, som de gerne vil ændre på ét område, skal eleverne bruge en ny post-it.
- Fortæl også eleverne, at det lige nu handler om at tænke på så mange områder og ting, de gerne vil ændre, som muligt. Har eleverne brug for mere hjælp, kan du vise dem skemaet, "Eksempler på områder, og hvad der skal ændres" i bilag 2.

### **Matrixgrupper – første del (25 minutter)- Slide 6**

- Når der er gået 15 minutter, fortæller du eleverne, at de nu i grupper skal arbejde med at finde ud af, hvor i deres lokalmiljø de gerne vil sætte deres aftryk – som klasse. Altså: Hvor de gerne vil sætte deres aftryk – og hvad de gerne vil ændre der. Snak med dem om, at man i et demokrati ofte er nødt til at træffe beslutninger i fællesskab, både i klasser, skoler, kommuner og hele landet.
- Du skriver et nyt spørgsmål på tavlen: *"Hvor vil vi gerne sætte vores aftryk – og hvad vil vi gerne ændre der?"*
- Fortæl herefter eleverne, at formålet med grupperne er at nå frem til en mindre samling af idéer. Når de har gjort det, skal klassen ud fra samlingen af idéer vælge et område, hvor de sammen vil ændre noget, sætte et aftryk.
- Eleverne inddeles i matrixgrupper af 4-5 personer.
- Fortæl dem, at de har 25 minutter til første del af gruppearbejdet. I grupperne skal eleverne tale om det spørgsmål, som står på tavlen, ud fra det de skrev, da de sad alene.
- Når grupperne har sat sig sammen, fortæller du eleverne, at alle i gruppen først skal have lov til at sige, hvad de har skrevet eller tegnet, imens de andre lytter. Når en elev har fremlagt det, de har skrevet eller tegnet, samles deres post-its midt på bordet. Eleverne kan samle de post-its, som minder om hinanden, i en bunke.
- Fortæl eleverne, at hvis de får nye idéer imens de lytter, kan de skrive dem ned undervejs og fremlægge dem til sidst.
- Når alle har fremlagt deres idéer, skal grupperne tale sig frem til to områder, hvor de gerne vil sætte deres aftryk. Du kan bede eleverne om at bruge dogmereglerne for god debatkultur ID3 (Bilag 4). For at udvælge de to områder, kan eleverne forsøge at færdiggøre sætningerne i bilag 5 "Vælg jeres område".
- Når eleverne sammen har fundet de to områder, som de vil arbejde videre med, skriver alle i gruppen områderne ned.

### **Matrixgrupper – anden del (25 minutter) – Slide 7**

- Når de første 25 minutter er gået, sættes eleverne sammen i nye grupper med udgangspunkt i matrixplanen.
- I de nye grupper har de også 25 minutter. Her skal de fortælle hinanden, hvilke to områder, de har udvalgt i den første gruppe.
- Ligesom i første del skal alle have lov til at sige, hvad de har skrevet ned, mens de andre lytter.
- Når eleverne har talt om de områder, som de har skrevet ned, skal de blive enige om et område, som de gerne vil sætte deres aftryk på i lokalmiljøet. Altså skal de kunne besvare spørgsmålet: "Hvor vil vi gerne sætte vores aftryk – og hvad vil vi gerne ændre der?"

### **Opsamling i plenum (20 minutter) – Slide 8**

- Når alle grupper er blevet enige, samler I op på klassen. Spørg eleverne, hvor de gerne vil sætte deres aftryk, og hvad de gerne vil ændre der? Spørg eleverne, hvorfor lige det område er vigtigst.
- Noter elevernes områder på tavlen.

### **Udvælgelse af område, hvor klassen gerne vil sætte sit aftryk (35 minutter) – Slide 9**

- Nu skal klassen blive enige om dét ene område, hvor de gerne vil sætte deres aftryk – fx i klassen, på skolen, i deres boligområde eller generelt i kommunen.
- Sig til klassen, at de skal prøve at blive enige igennem samtale, men at afstemning også er en mulighed.
- Klassen skal udnævne en ordstyrer, der sørger for at styre debatten i klassen. Her kan den udvalgte person hurtigt få mulighed for at læse "Guide til ordstyrerrollen" igennem (Bilag 3). Er der ikke nogen, som melder sig, kan du være ordstyrer.
- Gør klassen opmærksom på, at de skal anvende dogmereglerne for god debatkultur.
- Giv eleverne 20 minutter til at blive enige gennem samtale.

### **Afstemning - Slide 10**

- Er eleverne efter 20 minutter ikke er blevet enige, skal klassen afholde en afstemning.
- Eleverne stemmer ved håndsoprækning. Hver elev har én stemme. Afstemningen kan foregå i 1-2 trin.
- Først afholdes der en afstemning, hvor eleverne kan stemme på alle områderne, som står på tavlen. For at et område kan vælges, skal området have mere end 50 % af elevernes stemmer.
- Har ingen områder mere end 50 % af stemmerne, afholdes endnu en afstemningsrunde. I anden runde kan eleverne kun stemme på de to områder fra første runde, som har fået flest stemmer.

- Eleverne gives muligheden for en sidste gang at argumentere for, hvorfor det ene område skal vælges over det andet. Ønsker ingen at sige noget, stemmer eleverne med det samme. Det område som denne gang får flest stemmer, vinder afstemningen.
- Klassen har nu enten gennem afstemning eller samtale valgt deres område, som de gerne vil sætte deres aftryk på. Eleverne ved derfor nu: Hvor vil vi gerne sætte vores aftryk – og hvad vil vi gerne ændre der?
  - Fx: Vi vil gerne sætte vores aftryk på kommunen. Vi vil gerne ændre den måde unge tænker om lokalpolitik.
  - Fx: Vi vil gerne sætte vores aftryk på skolen. Vi vil gerne ændre den måde fællesarealerne ser ud.

### Afrunding og demokratisk refleksion – Slide 11

- Som afslutning, kan du bede eleverne tænke over, hvordan de kom frem til området som en samlet klasse. Du kan f.eks. spørge:
  - *Blev reglerne for god debatkultur overholdt?*
  - *Hvorfor kunne alle ikke blive enige?*
  - *Hvordan forløb afstemningen?*
  - *Hvad er fordelene og ulemperne ved at bruge en afstemning?*
  - *Var du overrasket over, at dine klassekammerater var uenige/enige?*
  - *Kunne I have fundet kompromisser, hvis I var blevet ved med at diskutere?*
  - *Hvad er fordelene ved at vælge ét område som klasse i stedet for 20 forskellige områder?*
- Fortæl eleverne, at det næste trin er at undersøge området, som de gerne vil sætte deres aftryk på, for at de senere kan finde på idéer til, hvordan de præcist kan sætte deres aftryk.
- Introducer Rapporten, som de skal bruge igennem hele Sæt dit aftryk-projektet. Formålet med rapporten er, at de selv skal tænke over, hvad de har oplevet, ligesom de har en mulighed for at se tilbage på projektet og tænke over, hvordan det er forløbet. Bed til sidst eleverne udfylde en rapport hver. Rapporten findes i Bilag 6.

### Vigtige opmærksomhedspunkter

- Hvis eleverne har problemer med at komme på områder og ting de vil ændre, kan du hjælpe med noget inspiration, fx fra aktuelle problemer, der findes i jeres lokalsamfund eller med eksemplerne fra bilag 2.
- Hvis eleverne i de små grupper ikke kan tale sig frem til enighed, kan de allerede her benytte afstemning.

- Hvis du vurderer, at det er nødvendigt, kan afstemningen i klassen også ske som en hemmelig afstemning, hvor eleverne fx afgiver deres stemme ved at skrive et af de områder, som står på tavlen, på en seddel, hvorefter sedlerne indsamles og optælles.